XX быуаттың 30-сы йылдар әҙәбиәте

XX быуаттың 30-сы йылдар әҙәбиәте

30-сы йылдарҙың беренсе яртыһы башҡорт әҙәбиәтененең күтәрелеү осоро була.

Был йылдарҙа поэзия, проза , драмматургия жанрҙары әүҙем үҫешә.

30-сы йылдар аҙағы башҡорт әҙәбиәте өсөн тотош юғалтыуҙар осоро була.

Өçтөнлөк алған темалар

- Аталар һәм балалар темаһы,
- Колхозлашыу темаһы,
- Мөхәббәт өсмөйөшө темаһы,
- Производство темаһы,
- Революцион ваҡиғалар темаһы,
- Илде индустрияластырыу темаһы,
- Бөйөк Ватан һуғышы темаһы,
- Социализм төҙөү темаһы,
- Йәшәү һәм үлем темаһы.

Поэзия

- 30-сы йылдар поэзияһында яңы заман яңы йырҙар һорай тигән декларациялар йыш ишетелә. Поэзия социализмды төҙөү эшенә ярҙам итергә тейеш тип ҡарала.

- Ғәлимов Сәләм, Дауыт Юлтый, Рәшит Ниғмәти һ.б. шағирҙар поэзияны ҡорал итеп ҡулдарын алып, шиғыр-плакат, поэтик өндәмә, шиғри репортаж, шиғри телмәр, диалог, инсценировка кеүек жанр формаларына иғтибар итәләр

Рәшит Ниғмәти

Ғәлимов Сәләм

Проза.

- Әҙәбиәттең өлгөрөп етеүен, ғәҙәттә, проза әҫәрҙәре билдәләй.
- 30- сы йылдар әҙәбиәте повесть, роман кеүек ҙур күләмле әҫәрҙәргә байығыуы менән айырыла.
- Был осорҙа башҡорт прозаһының тематик даирәһе киңәйә.

- Дауыт Юлтый, Афзал Таһиров, Имай Насыри, Али Карнай, Сәғит Агиш, Һәҙиә Дәүләтшина һ.б. тормошто тәрәнерәк, тулырак итеп һүрәтләй башлай.
- Повесть,хикәйә,очерк һәм романдарҙың художество сифаты күтәрелә. Әҙәбиәтте тормошка яҡынайтыу өсөн яҙыусылар халыҡ араһында йышырак булырға тырышалар.

- Очерк жанры үҫешә
- Алт Карнайҙың Ишембай тигән очерктар китабы ҙур урын биләй, сөнки 1932 йылда республикабыҙҙа беренсе тапҡыр нефть фонтаны ата.
- 30-сы йылдарҙа башҡорт романистикаһы үҫешә башлай. Иң беренсе роман ул беҙҙең артабан уҡыясаҡ Боролош романы. Авторы Ғәйнан Хәйри.

Дауыт Юлтый

Мәжит Ғафури

Сәғит Агиш

Драматургия

- бер нисә социаль-психологик драма, комедия һәм тормош-көнкүреш драма әҫәрҙәре менән тулылана
- Социаль һәм социаль-психологик ағымды Афзал Таһировтың Үрнәк, Себерәк Ғилман, Сәғит Мифтаховтың Һаҡмар, Дуҫлыҡ һәм мөхәббәт, Ялан ҡыҙы кеүек драмалары ҡеүәтләп ебәрә.

- Башҡорт драматургтары күберәк колхоздар төҙөү, уларҙы нығытыу, кулактарға ҡаршы көрәш кеүек темаларға өҫтөнлөк бирә.

- Драматургияла икенсе стиль ағымы тәшкил иткән драмаларҙан Мөхәмәтша Буранғоловтың «Гөлсәсәк», Баязит Бикбайҙың «Ҡарлуғас», Ҡадир Даяндың «Таңсулпан» кеүек сәхнә әҫәрҙәрен атап китергә була.

- Исемдәренән үк күренеп тороуынса уларҙа ҡатын-ҡыҙҙарҙың элекке ауыр яҙмыштары, колониаль һәм синфи иҙеү мотивтары сағылыш ала.

Мөхәмәтша Буранғолов

БАЯЗИТ БИКБАЙ

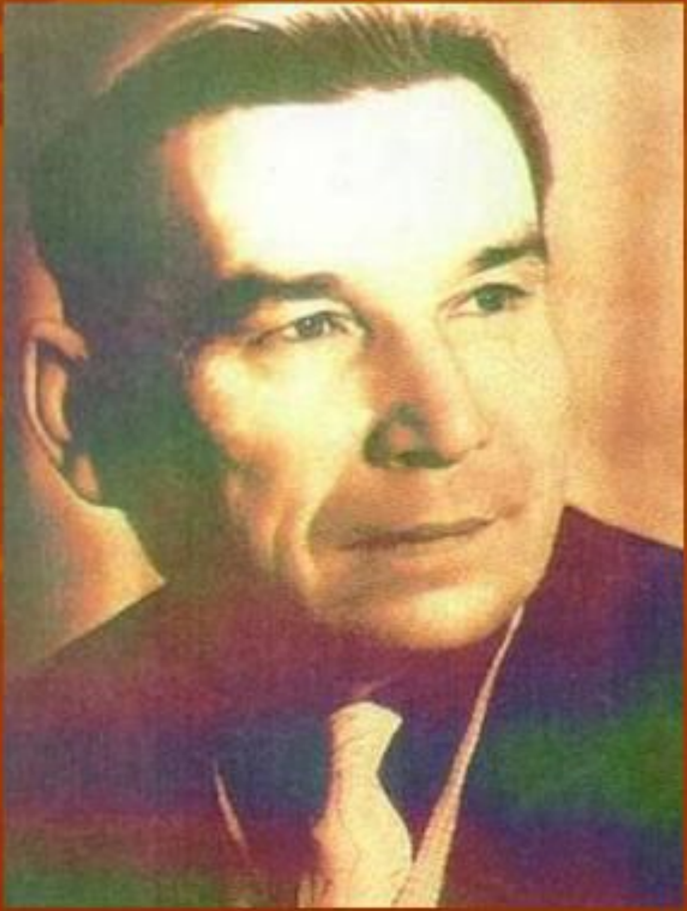

(1909 -1968)

MyShared

Ҡадир Даян

(1910- 1975)

- Башҡорт шағиры, педагог.
- Балалар һәм ололар өсөн яҙған.

һәҙиә Дәүләтшина